

A 1725/tillväxt

Behandlas i Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Utskottet för tillväxt och utveckling i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om digitalisering i Norden**

Förslag

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att arbeta för att Norden blir världsledande inom 5G med god täckning i Norden (a)

att utveckla gemensamma mål för utbyggnaden av infrastrukturen för digital kommunikation (b)

att säkra att Norden samarbetar för att den ökade digitaliseringen av samhället görs på ett samhällsäkert sätt (c)

att säkra att Norden gemensamt säkerställer de nordiska medborgarnas individuella rätt till integritet i den ökade digitaliseringen av samhället, samtidigt som användarvänligheten sätts i fokus (d)

att utveckla ett samarbete mellan offentliga och privata nätföretag samt teleoperatörer, både nationellt och över landsgränser, för att på ett effektivt sätt ge tillgång till internet till alla oavsett var man bor (e)

att samverka för att finna ekonomiska medel för en snabb utbyggnad av datakommunikation i nordens glesbygder (f)

att arbeta för att välfärdstekniken som bygger på 5G utvecklas med samma standard inom Norden (g)

att Nordens välfärdscenter får i uppdrag att följa utvecklingen kring arbetets fortskridning kring att utveckla en nordisk standard inom välfärdstekniken som bygger på 5G (h)

att ge ett uppdrag till NordForsk att initiera ett permanent samarbete kring

digitalisering inom högre och utbildning. Uppdraget bör även inkludera att skapa en arena för möte och interaktion mellan högre utbildning och den framväxande EdTech industrin i våra Nordiska länder (i)

att utvärdera resultatet av det arbete kring digitalisering inom högre utbildning och forskning som 2016 genomfördes under det finska ordförandeskapet (j)

Bakgrund

Utskottet för tillväxt och utveckling, utskottet för kunskap och kultur samt utskottet för välfärd har var för sig på respektive sommarmöte 2017 behandlat tre olika medlemsförslag som rör digitaliseringsfrågor, nämligen:

A1725/tillväxt, Medlemsförslag om fungerande datakommunikationer för alla invånare i Norden (Mittengruppen)

A1713/välfärd, Medlemsförslag om Norden – världsledande inom 5G, med fokus på välfärdsteknologi (Socialdemokratiska gruppen).

A1717/kultur, Medlemsförslag om en nordisk samverkan kring digitalisering inom högre utbildning och forskning (Konservativa gruppen).

Utskotten beslutade var för sig att ge rapportörerna för digitalisering, med stöd av sekretariatet, i uppdrag att skriva fram ett gemensamt betänkande som tar höjd för innehållet i alla tre medlemsförslagen. Eftersom medlemsförslag A1725/tillväxt ansågs vara det mest övergripande förslaget, samt för att bättre matcha ansvarsstrukturen på Nordiska ministerrådet (ad-hoc-ministerrådet för digitalisering), har Utskottet för Tillväxt och Utveckling i Norden fått det formella ansvaret för det samlade betänkandet, även om beredningen av betänkandet har skett i samarbete mellan de tre berörda utskotten.

Det ska även nämnas att Nordiska rådet redan sedan tidigare behandlar två medlemsförslag som rör E-ID, respektive avskaffande av geoblockering. Dessa två förslag har kommit längre i processen och behandlas därför som separata ärenden.

Utskotten var också eniga i att de nu aktuella medlemsförslagen ska ses i sammanhang med Nordiska ministerrådets deklaration om att Norden och Baltikum ska bli digital ledande. Deklarationen antogs av de nordiska och baltiska ministarar som har ansvar för digitalisering i april 2017. Nordiska ministerrådet har även beslutat att etablera ett ad hoc ministerråd, MR-DIGITAL, som ska arbeta mellan 2017-2020. Ministerrådet har som uppdrag att leda och koordinera arbetet med digitaliseringsinsatserna.

Utskottens synpunkter

Tillväxt

Utvecklingen av digitala tjänster och produkter går oerhört snabbt. Myndigheter utvecklar ständigt nya serviceprodukter till invånarna. Ansökningar, inkomstdeklarationer och förfrågningar förväntas allt mer ske via internet. Också andra samhällsfunktioner, som sjukvård, äldreomsorg, utbildning och näringsliv utnyttjar digitaliseringen för att erbjuda invånarna ökad kunskap och service.

En förutsättning för att invånarna kan dra fördel av den digitala utvecklingen är att det finns fungerande höghastighetsnät för datakommunikation. Men utbyggnaden av ett fungerande nät för datakommunikation för alla invånare i Norden är bristfällig framförallt vad gäller utbyggnaden i glesbygd. Utbyggnad av ett fungerande nät i glesbygd är en förutsättning för sysselsättning, trygghet och livskvalitet. Kostnaderna för utbyggnad är dock högre i glesbygd än i tätbebyggda områden. Dessa kostnader bör inte tvingas på de boende.

På samma sätt som vi i Norden arbetar för ett gemensamt eldistributionsnät bör Nordiska ministerrådet arbeta för att utveckla gemensamma mål för utbyggnaden av digital infrastruktur; utveckla ett samarbete mellan offentliga och privata nätföretag och teleoperatörer för att ge tillgång till internet till alla oavsett var man bor samt samverka för att finna ekonomiska medel för en snabb utbyggnad av datakommunikationen i Nordens glesbygder.

Det är viktigt att se till både möjligheter och risker med utbyggnaden av datakommunikationen. Den allt större mängden information som cirkulerar i olika digitala system gör oss sårbara och ökar risken för cyberangrepp, vilket gör det angeläget att den ökade digitaliseringen av Norden genomförs med samhällssäkerhet såväl som individens integritet i fokus.

Välfärd

Med den femte generationens trådlösa nätverksteknologi, 5G, kommer den digitala tekniken bli ännu snabbare, effektivare och mer tillförlitlig. I tillägg till användningsområden inom arbetsliv, miljö, transporter, mm. så kommer tekniken ha stor betydelse för hälso- och sjukvården. Välfärdstekniken och e-hälsa kan följa med patienten/användaren oavsett tid och plats. Trådlös kommunikation med hög bandbredd och tillförlitlighet kan användas för att ge patienten trygghet och kontroll oavsett var personen befinner sig. Det kommer t.ex. att bli nya möjligheter för klinisk support på distans och mobil vård- och omsorgspersonal kan lätt komma åt allt de behöver i arbetet med patienten/användaren. 5G är en teknik som kan användas i glesbygd och som kan göra vårdkostnaderna lägre men av fortsatt god kvalitet.

Nordiska ministerrådet bör arbeta för att Norden ska bli världsledande inom 5G och för att det utvecklas gemensamma standarder inom välfärdsteknologi. Nordens välfärdscener bör få i uppdrag att följa arbetet kring att utveckla en nordisk standard inom välfärdstekniken som bygger på 5G.

Det är angeläget att säkra patienternas såväl som konsumenternas säkerhet i utbyggnaden av den nya trådlösa teknologin. Den allt större mängden data om oss blir en handelsvara och hanteras detta inte på ett säkert sätt kan det få stora konsekvenser för den enskilda medborgaren såväl som skapa ett övervakningssamhälle.

Det är också viktigt att den ökade digitaliseringen sker på ett användarvänligt sätt där medborgarna sätts i fokus. Det är inte alla delar av befolkningen som kan förväntas hantera alla olika digitala system, därmed kan inte digitaliseringen genomföras med tvång utan som en möjlighet för ökad service. God service måste kunna ges på flera sätt.

Utbildning och forskning

Även om Norden ligger långt fram vad gäller utbyggnad av e-tjänster så har nordiska universitet inte kommit lika långt vad gäller att erbjuda utbildningar online, tillgängliggöra forskningsdata och arbeta digitalt med forskningssamarbeten. Om nordiska universitet ska hävda sig i den internationella konkurrensen måste digitaliseringsfrågorna prioriteras.

Ett uppdrag bör ges till NordForsk för att initiera ett permanent samarbete kring digitalisering inom högre utbildning. NordForsk driver idag projekt som berör digitalisering, exempelvis genom Nordic eScience Globalisation Initiative (NeGI) men saknar strukturer för ett långsiktigt samarbete kring digitaliseringsfrågor. Uppdraget bör även inkludera att skapa en arena för möte och interaktion mellan högre utbildning och den framväxande EdTech industrin i våra nordiska länder. Slutligen bör även Nordiska ministerrådet utvärdera resultatet av det arbete kring digitalisering inom högre utbildning och forskning som 2016 genomfördes under det finska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet.

Sammanfattningsvis ser utskotten positivt på Nordiska ministerrådets deklARATION om att Norden och Baltikum ska bli digitalt ledande samt beslutet att etablera ad hoc ministerrådet MR-DIGITAL. Det är utskottens uppfattning att de tio att-satserna i de tre medlemsförslagen konkretiserar och stödjer ministerrådets deklARATION om digitalisering. Därutöver hoppas och tror utskotten att goda nordiska digitala lösningar, bör kunna lägga till rätta för ett ökat nordiskt inflytande på utvecklingen inom EU och resten av världen.

Reykjavik, den 20 september 2017

Arto Pirttilahti (cent)

Gunvor Eldegaard (A)

Håkan Svenneling (V)

Hanna Halmeenpää (gröna)

Heidi Nordby Lunde (H)

Henrik Brodersen (DF)

Juhana Vartiainen (saml)

Magni Arge (T)

Mikael Staffas (Lib)

Odd Omland (A)

Orla Hav (S)

Oskar J. Grimstad (FrP)

Pyry Niemi (S)